ANY IV NÚM. 131

BARCELONA 27 FEBRER 1891

LA TOMASA

SETMANARI CATALÀ

10 CENTIMS lo número

Cópia fot. de A. Torija.

Ab lo garbo qu' ella ts
mes de quatre ab molt bon ti,
ta voldrían protegí...
pero, fills, no pot pas se,
lo mon, s' ha de patí!

© Biblioteca Nacional de España

CRÓNICA

Se veu que don Práxedes ha reflexionat molt la situació de la pseudo-coalició liberal republicana y no ha pogut resistir en son tupé la sombra, es dir la sombra, 'l pes del fantasma conservador que en forma de Silveyas y Guerxos li han tirat en renou los seus plans polítichs, perque, segóns se diu está decidit á tirarho tot á sanch y á foch.

L' home s' ha cansat de predicar en desert.

Y ara so's espera una cosa.

Que s' obri 'l Congrés.

¡No us dich res la que s' armará en aquell galliné nacional entre la virám que defensa 'l blat de moro!

De picadas se 'n donarán... la mar.

Estich segur que mes d' algún pollastre que hi haurá volgut entrar á la forsosa, fent un forat á l' encanyissat de la gran menjadora, 'n sortirá, sinó plomat del tot, com el *gallo de Morón*, ab un plumeret no mes á cada estrem d' ala y un altre á la qua.

¡Y aixó encare per llástima!

Aquells que portan lo gorro frigio tant llarch, (vull dir la cresta) que 'ls hi tapa un ull, me sembla que son de bona casta y guanyarán la partida.

En cambi aquells mansos que semblan tísichs tindrán de fugir corrents á curarse la pipida.

Don Práxedes sembla que en aquet galliner vol cacarejarhi molt, pero molt, dant peu á infinitat de cants ab diversitat de tons y bona cosa de notas *agudas*, d' aquellas que sembla que punxan y devegadas no ho sembla sinó que ho fan.

Crech que está decidit á alsar el *gallo* en las Corts, emprenent una campanya molt séria á favor de la sinceritat electoral. Y hasta si no he llegit malament vol impedir que s' aprobin las actas en las que hi constin violencias.

Es dir, com verbi-gracia la de las Aforas de Barcelona y altras y altras, que mes val deixarho correr.

Peor es meneallo.

Lo que en tant *árdua tarea*, com dirían algúns novelistas de *cuartillo de real la entrega* no li arrendo la ganancia á don Mateu.

No se... 'm sembla bastant difícil que logri fer triomfar la legalitat que hi hauría de haber en lo seu plantejat Sufragi.

¡Hi han tantas trampas!

Y encare mes trampistas....

***

A la Patti, la célebre *diva* que tots coneixém de sobras, ¿may dirían que li ha succehit á Niza?

En lo moment que 's disposava á martxar de la població hont acabava de cantar, se presentá al Hotel que vivía, un escribá del jutge ab tot l' acompanyament y aparato.

La *diva*, com era molt natural, se sorprengué.

Y molt més encara quan l' escribá comensá á embargarli tot l' equipatge, per compte d' un empressari rús el qual demana una forta indemnizació á la célebre cantanta per no haber cumplert aquesta una contracta.

Un empressari de Berlín demana també á la Patti una indemnizació de 80.000 marchs.

De manera que aquesta estrella del art aviat no s' entendrá de feyna.

Y fará veure las *estrellas* á molta gent, per quant en breu temps que permanesqué á la capital de Alemania vá sostenir una infinitat de plets.

***

Segóns datos fehacients las obras de reforma de Barcelona comensarán á subastarse lo dia 27 de Maig d enguany (com dirian los floralistas.)

Han d' estar acabadas dintre 'l termini de 15 anys, important l' expropiació de 3,549 casas de propietat particular: 10.572,341 pessetas anyals, deduhida aquesta renda del amillarament oficial capitalisat al 3 1/2 per cent, unas ab altras, tenint en compte que deu considerarse algo baixa per rahó de que 'l 50 per cent, més ó ménos, de aquestas casas son de edificació antigua y que per lo tant rentan poch, 302.066,883'14 pessetas.

Expropiacións d' altres solars y edificis, gastos de valoracións, escripturas, direcció, administració, adelanto de capital y altras endergas, tot junt forma un total passiu de 383.027,487'47 pessetas.

Y encara hi han moltas cosas més á dir, pero faig punt final, perque la ploma se 'm resisteix á escriurer tant respectables cantitats.

La boca se 'm fa aygua y estich nerviós.

Aném per un altre assumpto.

***

Un periódich dels Estats Units, lo *New York Herald*, publica un telegrama interessant en el que notifica del modo original que va ser agafat l' ex-banquer de París, Mr. Macé, fugitiu per una grandiosa quiebra.

La famosa actriu Sarah Bernhardt, que treballa á Nova-York tenia diners á rédit á casa Mr. Macé, y no 's pensin, una bonica cantitat.

Representava 'l drama de Sardou, *Cleopatra*, la eminent trágica, quan veus aqui que desde l' escenari reconegué al banqué famós que repapat en una butaca mirava trevallar la víctima estafada.

¡Quina sorpresa la de Sarah Bernardt!

Tant bon punt caygué 'l teló, en un acte, l' artista cridá á dos *polícemens* (que aqui 'n dihém municipals) y maná la detenció del estafa aristocrátich, que 's feya creus de l' atreviment d' aquella dona.

¡Ves qui 'l feya anar en aquell teatro!

Ell mateix se va posá 'l pá á las mans.

La noticia, al arrivar á París, vá impresioná per lo original del cas, y desd' avuy Sarah Bernardt, á mes d' artista eminent es considerada com una notable *Quefesa* de policía.

Doctor Geroni.

© Biblioteca Nacional de España

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CONTINUACIÓ DEL CAPÍTUL SET.

Serenada ja la closca
del poeta llemosí
pensarem sortir d' allí
per més qu' era la nit fosca.
Pero, quan llestos del tot
nos creyam y estar en pau
en los ámbits d' aquell cau
s' armá un terrible esvalot.
Tres *tipos* que feya estona
vuydavan, fugint de pena
del *ranci* una bota plena
sens por d' agafar la *mona*,
toparen sense pensarhi
y després d' habé agotat
quants termatxos ha inventat
lo llenguatje tabernari.
Sens dupte poch satisfets
de lo contundent dels mots,
tiraren al' ayre 'ls gots,
las taulas y 'ls tamborets.
Y buscant deixar malmesos
del cós los membres més flachs
se las féren á pinyachs
com si siguessin inglesos.
¡No us dich res, de la jarana
que s' armá!, tot eran clams,
ays, udols, renéchs y brams
y surrarse la badana.
No haguéra tingut potsé
la broma un bon desenllás
si no crida un bordegás;
—«¡Quietut que 'n *Perico* vé!
Sentint lo nom de 'n *Perico*
tothom vá picar de mans,
y 'ls tres fréstechs contrincants
ja no obriren més 'l *pico*.

—¿Qui será—entre mi pensava—
el qui 'ls causa tal respecte?
quan compareix un subgecte
que fent *esses* caminava.
Era un jove tornat vell,
magre, groch y decandit,
semblava patís del pit
y també de lo cervell.
Afeytat com un torero,
vestía uns curts pantalóns,
levita sense faldóns,
espardenyas y sombrero.
Feu al entrá una ganyota
per saludo 'l carcamal,
y *topant* ab un *barral*
vá caure als peus d' *una bota*.
Y á los concurrents confusos
desd' allí cridá ab veu ronca:
—«¿De qué ha vingut tanta *bronca*?
responéume *gamarusos*.
¿Se han estruncat las aixetas
de la *Taberna de Apolo*?
¿ó es que trobar nou *Pactolo* (1)
heu pensat ab malas tretas?
No sé pás que haurá sigut
perque veig que tots calleu,
més desd' are en cantaréu
per cástich, *dos de l' aixut*.
Preparéu la vostra lira
Lópes, Carbonells, Genaros, (2)
ingenis *potents* y *raros*
que á tot' hora 'l vi us inspira.

1 Pactolo, riu ahont Baco rentà al Rey Mídas el qual desde allavoras te las arenas d' or.

2 Noms imaginaris, ningú 's dongui per aludit.

Y olvidant tota rencúnia
estiméuvos com germáns,
fent que al sentir vostres cants
fins los *bóts* súhin d' angúnia.
Prenéu exemple de mi,
que si be ab conceptes mansos
tinch escrits deu mil *romansos*
may me só olvidat del *vi*.
Lo vi ha estat la meva gloria,
l' ayguardent lo meu reclam.
¡Ditxós qui ofega ab lo *mam*
los recorts de la memoria!
¡No beure vi m' horroritza,
beure forsa es ma passió!
Vaja... vinga un *cigaló*
y... paguéu qu' estich en *vitza*.»
Aquí, aplausos mil y mil
sa poca veu ofegáren
un *cigaló* li portáren
y 'l *xicot* quedá tranquil.
Nosaltres que ja embalats
y fins *asco* al lloch sentíam
vejent que sortir podíam
sense que fóssim notats,
ho vam fer sense tropell,
mes ans, per amor al art,
á lo taberner apart
cridárem, dantli eix conselI:
—Desd' avuy d' eixa *Sahurda*
lo nom de *Apolo* esborréu
y en son lloch hi posaréu:
Taberna de la gran curda (1)

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

Seguirá lo capitul.

1 En caló, borratxera.

A una dona

¿Encare vols més provas
de mon amor inmens, imponderable?
¿Encare prou segura avuy no trovas
la ditxa en los meus brassos?... ¡Miserable!
¿Qué vols, donchs, mala dona?
¿Qué vols, digas, de mí?
¿No vols un home d' ánima tant bona?
¿No vols un cor tant bó?... Ja m' ho pots dí:
dígamho sens' recel;
desengányam, si vols, d' una vegada...
y haurá acabat per mí passió crudel.
Confessa que ambicionas sé estimada
per altre *home de mon*,
de més rals y experiencia;
confessa que 'ls teus somnis daurats son
capritxos y riquesas... la opulencia;...
confessa que no *sents*,
que no pensas, que vius no més per viure;
confessaho si vergonya encare tens
y allavoras te deixaré ben lliure
sens' causarte molestia...
... Del cor arrencaré
l' amor qu' era per tú, perque t' tindré
no per dona, en tal cas, sino per... ¡¡¡*bestia*!!!

PEPET DEL CARRIL.

Declaració

AMIGA Y FACULTATIVA

Quan algú de tu 'm parlava
nena hermosa en temps passat,
tot seguit li contestava
(puig per tu m' interessava)
—es un motllo de bondat.

Temps després, quan ja ta vida
no 'm deixava prou saciat,
vaig menjarme la partida
declarante desseguida
de pronostich reservat.

Mes avuy que 't se las maulas
puig ton procedí he notat,
vull dirte ab pocas paraulas
que per mí, tens massas taulas
y que jo, t' he deshauciat.

F. DE P. JUANICO.

© Biblioteca Nacional de España

DEJUNIS

—A la nostra edat Mercé
acatém la lley divina
hem de dejuná ab gran fé..
—Es vritat, en lloch de bé
m' atiparé de sardina.

© Biblioteca Nacional de España

CREME SOCIAL

Dos elegants, duas damas
que en lo ball passan la nit;
los primers... fluxos de camas,
las altras... fortas de pit.

© Biblioteca Nacional de España

VINT DUROS Y UNA TUNYINA

En Pepito Pujol sería un jove guapo si no tingués los ulls de pussa y lo nas en forma de *saca-tapos*, puig la seva boca de drach y las sevas camas garrellas ben lluny de desmillorarlo, li fan moltíssima gracia.

La seva mare está molt satisfeta d' ell; tant que tots los que la coneixém, li hem sentit dir més d' una vegada: "Quan me vaig casar ab en Joseph—que al cel siga—com qu' era tan lleig, al capellá va agafarli una basca; pero, gracias á Deu, en Pepito va retirarme á mi, per més que 'l meu marit, qu' era molt gelós, estava més cremat qu' un cabo de realistas, perque deya que 'l noy era pastat al vigilant del carrer, conegut per Rosquilla."

Quedém, donchs, en que 'l pare d' en Pepito era més lleig qu' aquest; pero lo qu' es de gelós, si ho era en Joseph més ho es son fill. Axió no desmereix en rés las bonas qualitats del nostre jove molt al contrari, puig de no serho, avuy en día estaría sofrint la tiranía d' una sogra d' aquellas que may se tallan las unglas perque tot sovint las esmolan á la cara de son gendre.

Lo cor verge d' en Pepito, fá cosa d' un any va sentirse pessigollas... y va estimar bojament á la filla del tenedor de llibres d' un fabricant de pega-dolsa, borni. La xicota en questió era tan morena y prima com la péga que tenía continuament son pare á la punta de la ploma, al consignar en lo Diari (partida senzilla) assientos per aquest istil:

DICHO DIA

115	DEBE *Juan Cirera.* Por una gruesa barras de *péga-dulce*, propia para *encastar* los niños en la uña del dedo *grande*. . .	2	»

En Pepito y la Bibiana—aquest era 'l nom de la filla del tenedor de llibres—s' havían dit moltas vegadas tot alló de: ¡Hasta la tumba! ¡Teva ó de Deu¡ pero axió de Deu feya molt poca gracia á n' en Pepito, perque precisament la Bibiana, tenía un cosí, fill d' Horta, que d' apellido se deya Deu, 'l qual era vist ab molt bons ulls per la familia de la seva promesa, no se sab si perque no era garrell ó perque la seva mare, que avants era bo;adera, tenía deu mil duros, que no se sab tampoch si 'ls havía *guanyat rentant* ab *gas*, ó si 'ls havía trobat en forma de bitllets de banch descosint lo forro d' un paletó, qu' havent passat de pares á fills, li fou entregat perque 'l rentés ab *palo-jabón*.

—*Distingamos* (deya en Pepito quan la Bibiana exclamava: "¡Teva ó de Deu!") ¿de quin Deu me parlas del d' Horta ó...?

—Ximplet ¿vols que jo 'm casès ab un home tan ordinari com lo meu cosí d' Horta que menja la sémola ab forquilla?

En Pepito, á pesar de las declaracións tranquilisadoras de la seva estimada, no va lograr desvaneixer los gelos que li *infundia* lo *cosinet*, y per veurer fins á quin punt era aquest estimat per la familia de la Bibiana va concebir una idea que va posar en práctica.

Va escriurer una carta, ab ortografia *silvestre*, exagerada, suscrita ab lo nom del *cosinet*, que literalment deya: "Horta 15 de *Hanero* de 1890.— *Caridos* tíos. Pasado *manana bacaré* con el carro y sabrán como *llagaré en esta, cabeza al tarde.* Diran ala Viviana que lay preparado una sospresa. —Con rrecados de todos á todos se despide por oy su sobrino que les qiere de corason.—Simplicio Deu."

Un cop escrita aquesta, va posarla dintre un sobre dirigit á la seva estimada, y ell mateix va anarla á tirar á Horta, á fi de que adquirís la seva obra tots los carácters de l' autenticitat.

Lo tenedor de llibres va rebrer lo día següent, la citada epístola y va comunicar incontinent lo seu contingut, á sa dona y á sa filla.

Lo que va cridarlos més l' atenció fou la sorpresa que preparava en Simplici á la cosineta.

—Axió es que deu volernos demanar la ma de la Bibiana—deya la mare, posant cara de Pasquas.

—Hauría baixat ab la Mariona—observava lo marit.

—Potser ve per preparar lo terreno—afegía, fent cent mil posturas, la noya.

Després d' un debat bastant extens, van acordar per unanimitat fer recibiment de princep á n' en Simplici, y com qu' estavan bastant *reventadets* á causa de fer dos mesos que 'l fabricant de pega-dolsa no satisfeya las mensualitats al seu tenedor de llibres, van també acordar per entrar en fondos, vendrer la gábia del lloro, enmatllevant de pas vint duros á n' en Pepito, quan hi anés á la nit.

Aquest, ignorant l' us qu' havían de fer dels vint duros, va prometrels que lo dia següent al matí, los portaría en persona aquesta cantitat, y va cumplir sa promesa, puig no va go;ar respondrer ab una negativa, no sabent encara sí l' estimava ó nó la Bibiana.

Quan la familia d' aquesta va tenir en son poder los rals, va comprar un porró de petroli per poder encendrer lo quinqué, puig feya dias qu' estavan á las foscas, escepció feta del rato que hi havía en Pepito que feyan cremar un ciri del monument. La mare de la noya se va arrivar á la Boquería á comprar un rap, qu' era fidel retrato de la seva cara, una llagosta, y una tersa de badella per fer ab figas, plat predilecte del seu nebot.

Lo tenedor v; demanar permís al seu amo per fer festa aquella tarde.

¡Quin cop de vista més sorprendent presentava la cuyna de casa la Bibiana á las 6 de la tarde! Aquí una olla ahont se feya la sopa ab rap, al seu costat una cassola ab la llagosta, y sobre 'l fogó de planxar la badella ab figas, que mereixía tota la atenció de la *tenedora*.

La Bibiana estava fent la seva *toilette*. Son vestit recordava la guerra del francés.

A un quart de set trucava en Pepito á casa la seva promesa, saltantli lo cer pitjor qu' un caball dels que montavan los *kikirikichs* que van dar la célebre carga del Plá de las Comedias.

Quan en Pepito va veurer á la Bibiana vestida de las festas, va exclamar, ferit pe 'ls gelos:—¡Mala béstia, ingrata¡ ¿á quí esperas disfressada d' aquet modo?

—¡A quí pot y vol!—va contestar la mare de la noya, sortint de la cuyna ab la pala á la má.

© Biblioteca Nacional de España

—A quí vostés esperan es al cosinet; á n' aquell tarrambana d' Horta. No vulguin negarho, perque la carta que van rebrer ahír no es del seu parent, jo vaig ferla

Acabar de dir aixó y sentirse cop de pala al clatell tot fou hú; y no va parar aquí la cosa, perque enterat de tot lo tenedor de llibres que estava fent una morterada de ali-oli, va sortir de la cuyna empunyant la má de morté, y la va introduhir ab rábia á la boca d' en Pepito que 's desfeya en improperis.

En aixó, va arribar, quan menos era d' esperar, lo cosinet d' Horta, lo qual enterat de lo que passava va fer cantar unas *peteneras fúnebres* á n' en Pepito repicantli l' esquena ab una vara de freixa, mentres saltava los grahóns de l' escala de cinch en cinch.

Quan al cap de déu dias en Pepito, ficat en un cabás, era conduhit per la seva mare á pendrer lo sol al balcó, diu que, ben lluny de queixarse de la *tunyina* qu' havía rebut, exclamava ab alegria, dirigint la vista al cel:

—¡Gracias, Deu meu! ¡Quánts casats pagarían ab gust vint duros y rebrían doble palissa, per poder ser solters com jo!

A. Guasch Tombas.

LES GESTES DEL COMTE NYIGO

(Poema humorístich)

Conclusió del cant primer

XIII

¡Oh vilipendi gran! ¡Ha dat les dobles
que tenía en lo fons de la guardiola
y ara tindrém d' anar corrent pe 'ls pobles
y guanyantnos lo pá, movent tabola!...
¡Lo Comte, deshonrant llurs blassons nobles
tal volta 's posará á mestre d escola...
¡Es un cobart!... *indigne de dur calses!*
¡Ara 's descubrirán les *dobles falses!*

XIV

Les bones les donava á lo meu patje;
lo jovincel gentil, que tant m' agrada...
¡Com lo Comte es tant lleig é tan salvatje
no es estrany que jo estés enamorada!..
¡A l' honor de l' espós he fet ultratje
mes ¡ay! si 'l patje 'm te tant encisada...
l' estimo... ¡es tant galán per divertirme!
é are tot se sabrá. . ¡no! ¡Vull morirme!

XV

La comtesa callá é á poca estona
dins la cambra petjades ressonaren;
don Nyigo entrá é digué;
—¡Llúcia! ¿Tu ets dona
é no veus que 'ls meus ulls de plor s' amaren
¡Som pobres! ¡Ja res val tindre corona!
Plora... ¡plora!
—¡¡Cobart!!, d' ella esclamaren
'ls llabis tremolenchs...
—¡Que no 't conmogui!
—¡¡Sou Don Nyigo, un valent de *nyigui, nyogui.*

XVI

Si en lloch d' está al Castell cantant romansos
vos haguéssiu voltat de gents guerreres
¡de guerrers de debó! No d' aquests gansos
que teniu al costat, é fent casseres
no vos haguéssiu dat, tants bons descansos
no fórau ara un Comte d' *habaneres,*
¡un noble de *sabates de simolsa!*
¡Un don Res! ¡Un valent de pega-dolsa!

XVII

—¡Comtesa! ¡Per pietat!..
—Vos tinch clemencia ..
mes l' alarb no 'n tindrá, cada mesada
vos vindrá assi 'l burret, ab l' exigencia
de que l' ompliu d' argent...
—¡Mala negada!
Si torna aqui altre cop, ja prou paciencia.
¡Hi umplert les sárries, d' ór, una vegada
mes un' altra... ¡jamay! ¡Veurán ma sanya!
. . . . . .
¡E s' ouhiren tabals per la montanya!

XVIII

—L' alarb volta 'l castell (lo *guayte* deya)
—¡Hómens de lluyta, á mí! (cridava 'l Comte)
Defénsam patje meu (Na Llucia feya
abrassant á un donzell)...
—Als marlets prompte
cridava un' altra veu)
—Encenéu teya
—No treyéu gayre 'l cap; aneu ab compte
E tretze homens d' aci é d' allá corríen
é com qu' estáven *mochs* no s' entenien.

XIX

Una veu va sentir's demunt de totes;
—¡Don Nyigo 'l Testarut! sou responsables
d' havernos dat l' or fals, com á granotes
moriréu degollats vils misserables!...
¡Vostres pells servirán per ferne *botes*
pera beurer l' Emir, puig sou culpables...
. . . . . .
¡Na Llúcia qu' aixó sent, cau aplomada
en brassos del donzell, com desmayada...

Seguirá.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartulina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punts suspensius, una escullida colecció en la que hi constan entre altras, las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, E. Mascheroni, L. Fontova, etcétera.

© Biblioteca Nacional de España

UN CONQUISTADOR

—Con esta cara, mi bien,
te portara yo á passeyo
á Pedralbes... ó al Eden...
—¡No Gutierras, que ta veyo!—

© Biblioteca Nacional de España

FAULA

Abants de sé elegit
conversava ab lo perdis mes petit;
ara qu' es diputat
ni saluda als anyells que l' han votat.

Així al mon succeheix;
l' home que puja sempre s' engreheix.

© Biblioteca Nacional de España

Donya Rosa

No pot ser que no la coneguin.

¿No ván á la *Gabia* vostés? Donchs la trovarán en aquella taula rodona d' aprop de la porta cada nit dels dijous; no falta may: vá sempre ab sas dugas fillas que son dugas *flors:* tant la *Rosa* com las *poncellas* son bastant mústigas.

A las deu pren xacolata ab melindros la que li toca; s' ho parteixen un dijous cad' una.....

Lo senyor de donya Rosa está empleat á l' *Económica;* y que, com hi há Judas, prou sab ben bé lo que son *economías:* sempre vá sol; ella no vol que las acompanyi enlloch perque diu que las *deshonra;* ¡es clar! ellas tant mudadas y ell tant tronat... No vol fer riure á la gent.

La senyora porta la casa; lo senyor s' cuida de portarhi 'ls quartos: defensa 5.000 ralets l' any... ¡pobre home! es un *calsetas.*

Donya Rosa ha demostrat al seu espós la *imprescindibilitat* d' haver de fe un esfors, encare que 'l sóu no arrivi, á fí de que ella y las *nenas* pugan presentarse en Societat tot lo elegants que requereixin las circunstancias: ¿qué vol dir que las llegums sense talls paguin la festa?... Es lo que diu ella:—Primer la modista, que la taula; val més anar mudadas, que tipas; del menjar se 'n fá de més y de menos...

¡Vaya un modo de discorrer!... D' aquí prové que tota la familia, de tant groga, sembla qu' estiga carregada de safrá: ¡fa.1 una *escudella!*...

Jo que conech á fondo á n' ell y á n' ellas, sé com se la passan, y al reflexionar que donya Rosa es la dona més orgullosa y *andalussa* que 's coneix, 'm fá tres cosas.

¡Me caso ab la dona! Fora de casa, 'ls que la escoltin se creurán que 's tracta de la mestressa d' una casa de las més acomodadas... ¡no mé 'n parlin! ¿Vostés no l' han sentida? ¡quin modo d' enredar y farolejar!

Que si menjan á la francesa; qué si 'l menjar á la espanyola ó á la catalana fá molt ordinari; que al teatro no s' hi pot anar per las pessas indecents que s' hi veuhen; que si á la minyona, aixó; que si á la cambrera, alló; que si 'l criat, daixonsas; que si 'l porter, dallonsas... ¡Ba, ba, ba!... Y pensar que no menjan sempre que tenen gana, que no ván al teatro per no haver d' aná al *galliner*, que la noya gran fa 'l menjar, la petita fa dissapre y la senyora va á la Boquería ben sola!..

¿Volen creure que á mí 'm reventa aquesta senyora ab lo seu carácter?... Y ab aquella *sans' façon* que respon fent lo *grande* sempre.

La trova pe 'l carré algún conegut:

—¿Com está, donya Rosa?—Miri, (contesta) bé, gracias: venía de mirarme un primer pís d' aquí de la Gran-Via, pró no m' ha acabat d' agradar prou; 'l préu es lo de menos... ¿sab?

—Es dir que mudan?..,—Ja veurá... ¡Si es una vergonya aquell carrer de Fernando!..—¿Cóm?.. no viuhen al carrer de 'n Bot?—¿Y are?... deu somiar...

Y cosas per l' istil.

L' altre dia la trova una amiga seva de la mateixa *casta:*—¡Ay, donya Rosa! —¡Ay, donya Carolina! —¿Hónt va, hónt va?—Miri; he sortit expressament per passar per ca 'n Llibre á comprar *dulces* per las *nenas*, com de costúm, ¿sab? y de passo vull mirarme aquells tapissos que té exposats, perque son de gust; y com que mudém de pís y vull decorar de nou 'ls dos salóns ¿sab?... —Bé, bé: si vol l' acompanyaré... —No, no ho vull; ¿y are?—¿Y per qué?—Ja veurá; com també haig d' entrar á ca 'n Francisquet á fer algunas compras, y *luegu* a ca 'n Segur per si li han vingut novetats, ¿sab? la molestaría massa temps y... —¿Vol callar, donya Rosa?—*Vamus* no ho vull, donya Carolina; perque també haig d' entrar... ¡oh, y que me n' olvidava, vegi!; haig d' entrar á la «Isla de Cuba» per un *aderezo* per la Purita (la *nena* xica,) y, are conti quantas horas... ¡no, no! no vull que 's mortifiqui... —*Buenu, pues*, celebro; tantas cosas á las *nenas*.—Molt de gust, espresións...

Y donya Rosa se 'n vá directament cap al carrer de 'n Bot y 's fica en una escaleta fosca y plena de mullena, després d' haver passat per la tenda del cantó á recullir una paperina de monjetas cuytas que li guardan cada vespre.

Es dir; pura fanfárria per fora; miseria en gran per dintre.

Si 's pogués parlar clar y citar noms... ¡¡quina llista podríam ferne de *donyas Rosas!!*

Sino que.....

¿Oy?

J. Barbany.

Neu y glás

Hermosa com hurí, que en l' africana
terra xardosa dins l' Harém aspira
lo baf d' esclavitut, fent de Sultana,
jo 't veig, com sensitiva que respira
olor, y en son entorn, com flor galana
las altras flors boy despreciantlas mira;
jo 't veig en ton orgull sublim y hermosa
de faç, ¡més en ton cor la neu s' hi posa!...

Quan Deu d' un trós de fanch formá esculptura
fent l' home racional ab cos y ab déria
á tú no 't formá pas, bella criatura,
á tú, d' un munt de neu trencá una artéria
y va cisellá ab ella la hermosura
de lo teu cos, tot prosa y tot matéria,
y en llóch de seny un foch d' infern va darte;
per çó entre foch y neu vá al mon llensarte.

Y jo, per mon torment, vaig topá un dia
ab lo mirar de fóch dels ulls de fada
que tens, dolsa il-lusió del' ayma mía;
vaig pensar que ab lo cor agermanada
la cremor de tos ulls, ton cos tindría
per dar á mon esprit joia preuhada,
y foll d' amor quan vaig á tú atansarme
la neu de lo teu cor, ¡ay!, va glassarme.

J. Ayné Rabell.

Cantars bilingües

El amor que te tenía
era poco y se me fué;
pero mira be ma aymia
si 'm pots doná algún calé.

—

Nace el pez que no respira
aborto de ovas y lamas;
y aixís que vaig naixer jo,
ja 'm vareix trencar las camas.

—

Como los pájaros cantan
las penas de sus amores;
canto jo 'ls goigs de S. Prim,
estimadeta Dolores.

Tres Sabis.

© Biblioteca Nacional de España

CAMBIS POLITICHS

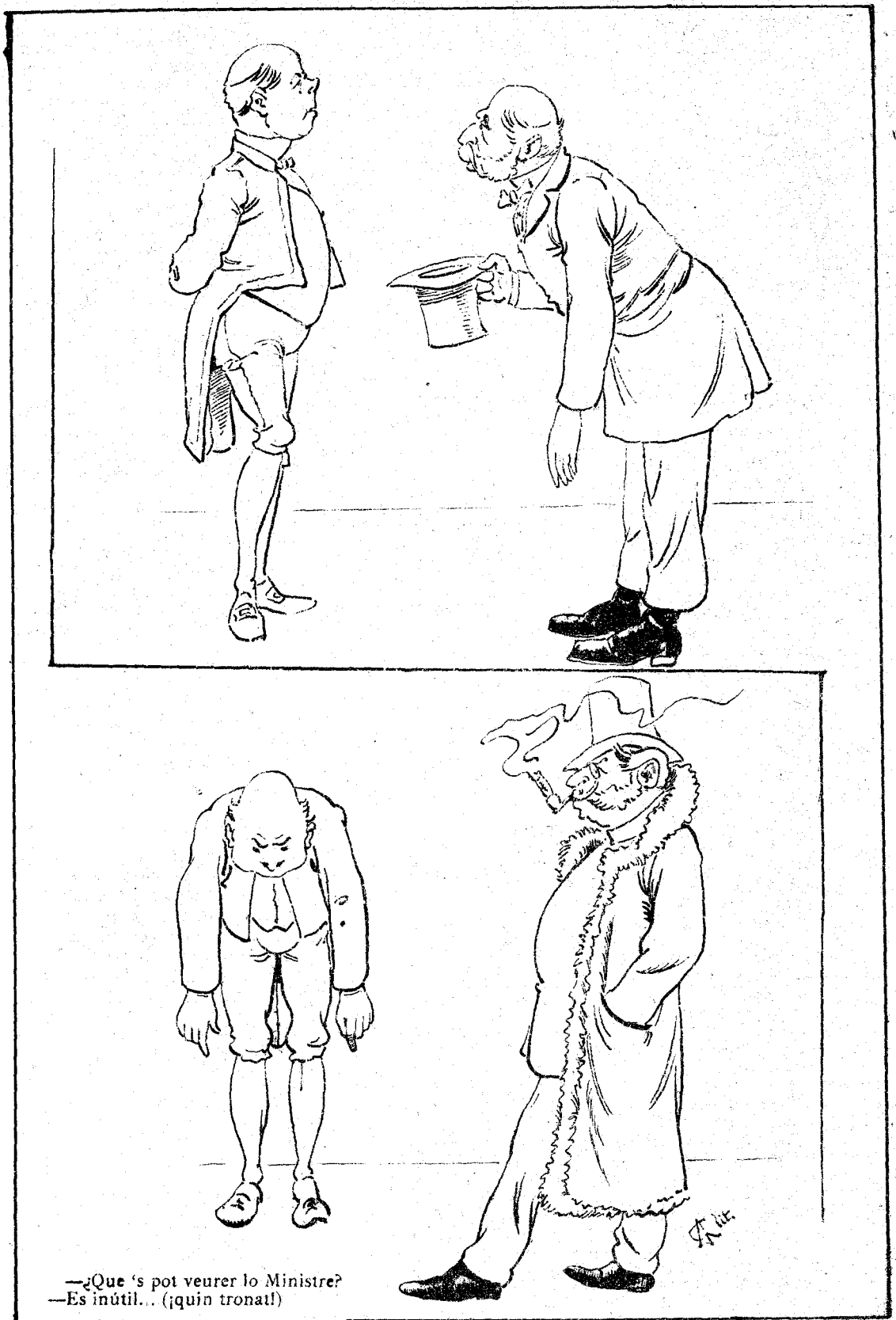

—¿Que 's pot veurer lo Ministre?
—Es inútil... (¡quin tronat!)

—Ja pot passar sa excelencia...
(¡quin cambi mes impensat!)

© Biblioteca Nacional de España

Teatros

PRINCIPAL

Apesar de lo molt gastada que ha sigut *La cruz blanca*, en la passada festa y posteriors días lográ atraure numerosa concurrencia que aplaudí lo decorat y magnífich aparato que per las bonas condicións del escenari, brilla d' un modo notable.

Ab molt agrado hem vist representada la bonica comedia del senyor Echegaray: *Viajeros de Ultramar* en la que la senyora Alverá hi está á envejable altura siguent molt ben secundada per la senyora Pino y los senyors Valero, Palmada y Riquelme.

Los de Cuba y *El lucero del alba* han sigut las obras de la setmana en las que la senyoreta Montes ha fet gala de la gracia sens igual de que está dotada. En la segona obreta particularment hi ha que sentirla al cantar unas malaguenyas capassas de dar *el opio* al més *barbián* de 'ls *flamencos*.

De *La romería de Miera* malsaguanyats ensajos que s' han empleat.

En preparació *Los trabajadores*, ab decoració nova del senyor Chia.

LICEO

Ab un sentit comunicat que semblava las lamentacións de Jeremías, dillúns passat se despedí á la *inglesa* ó *francesa* la direcció de nostre gran teatro, renunciant la cessió del mateix, otorgada á son favor per la Junta de Gobern y traspassantla per tal motiu á qui vulga carregar ab lo *mort*.

Séale la tierra leve.

CIRCO BARCELONÉS

Ab un plé *bárbaro* tingué lloch dissapte passat la inauguració de la temporada, habent sigut saludada ab un llarguissim y atronador aplauso la heroina de la companyía senyoreta Martinez.

Las representacións donadas de las sarzuelas: *I comici tronati*, *Chateau Margaux* y *Caramelo* han dat ocasió á que ella presenciés ovacións com en altras temporadas se li habían tributat.

A iguals artistas, igual éxit.

D' entre los artistas novells de nostre públich, se captá de moment las simpatias lo senyor Sanchez Mula, que en *I comici tronati* feu gala de una potenta y pastosa veu de tenor, aixís com en *Los domingueros* demostrá ser un bon actor cómich

La Empresa, per correspondrer al favor del públich tracta de dar gran varietat á los espectacles, tenint en preparació varias obras, entre ellas, algunas de novas y escritas expressament per la brava artista senyoreta Martinez.

NOVEDATS

Causas que creyém compendrán nostres lectors, 'ns privan de poguer emitir nostre judici respecte á lo brillant éxit que ha obtingut lo drama sacro *Magdalena*, majorment després de las revistas que en son dia han insertat los apreciats colegas *El Diluvio*, *El Suplemento*, *La Renaixensa*, *Barcelona Alegre*, etc, etc.

Felicitém donchs de cor al autor senyor Ferrer y Codina, als pintors y á tots quants han contribuhit á tant notable espectacle.

De l' execució sols dirém que resultá regular á causa tal vegada de la inseguritat en algúns artistas, propia en casi tot estreno de obra de gran espectacle.

Molt nos ha estranyat que cap periódich fassi menció del actor senyor Parrenyo, quan ell es en vritat la figura que apesar de son curt paper, atreu més l' atenció de l' espectador per son acertat desempenyo.

Pera dilluns prepara son benefici lo galán jove senyor Fuentes ab las aplaudidas produccións del senyor Ferrer y Codina: *Las Carolinas* y *Palos y á casa*, además de estrenar dos monólechs, un d' ells del senyor Rusiñol y també la reproducció de la bonica comedia dels senyors Aulés y Llanas, titolada: *De cap á mar*.

Ab tant escullida funció y las simpatias que té alcansadas del públich, li augurém un plé.

ROMEA

S' ha reproduhit lo poema dramátich de Pitarra, *Judas* que alcansá una regular execució, sent l' autor de nou aclamat com en altras temporadas.

Dillúns feu son benefici la dama jova senyora Adela Clemente ab *El Trovador* y *La malvasía de Sitges* en lloch de *Lo cantador* com estava anunciat. Lo cambi 's degué á una repentina indisposició del senyor Borrás.

Se prepara *La Passió y Mort de Nostre Senyor Jesucrist* per lo senyor Riutort.

A la fi s' anúncia definitivament per dimars de la setmana entrant l' estreno de *La gran idea*, comedia en un acte. Ab tant temps, com s' ha anunciat, l' autor n' hauría pogut concebir un' altra de idea y no gran, sino sublime.

Per ara res mes de particular.

CATALUNYA

S' han reproduhit *Los zangolotinos* en la que s' hi feren aplaudir la senyoreta Gonzalez en la popular *jota* y lo senyor Ruiz. Aqueix molt particularment en la part cómica. Los demés *artistas* ni regular.

Per fí dimars s' estrená el *pasillo semi-serio* titolat: *Los trabajadores* que resultá un farrigo-farrago molt ben versificat ab pensaments ben abocetats pero no realisats.

En aqueixa obreta s' hi ha cambiat una escena de com s'ha estrenat á Madrit, pera atemperarla á las costums de nostra classe trevalladora, y que 'ns semblá que l' autor equivocá per complert.

Per los números de música que hi ha intercalats y que segóns los cartells son del mestre Chapí, volém creurer que á Madrit hi ha dos Chapís, un de *bueno* y un altre, per suposat de *malo*, sent lo co-autor de *Los trabajadores*, lo *malo*.

En lo desempenyo sobressortí lo senyor Ruiz, principalment en lo «poeta tronat», pero recarregá hasta l' extrem de lo ridícul en lo vestir de *peon* á la escena final.

Fou una llibertat artística de molt mal gust é imprópia de son talent.

Se prepara alguna obra nova y reproducció de altras de aplaudidas, entre ellas la *¡Eh! á la plaza*, que sabém es una de las que lo senyor Ruiz hi está á major altura.

CALVO-VICO

Dos plens reportáren las representacións donadas diumenje últim de lo drama sacro: *La Passió y Mort de Nostre Senyor Jesucrist*, habenthi obtingut aplausos los principals artistas, en várias escenas de la obra.

Pera dissapte próxim s' anuncia l' estreno de un melodrama titolat: *Amor y honra*, original del senyor Susany además de la segona representació del juguet *Vermouth matrimonial* de nostre amich senyor Riusec y que fou tan aplaudit lo dia de son estreno per sos xistes y brillant execució que hi donaren los senyors Buxens y Millá.

EDEN-CONCERT

Molt aplaudida se veu la companyía de sarzuela que ab tant d' acert dirigeix la senyor Lopez y en la que hi figura la reputada tiple senyora Molgosa.

Entre altras obras representadas ab éxit, hi hem vist *El chaleco blanco* lograt una execució esmeradíssima tant per part dels artistas com del coro, lograt se fés repetir casi tots los números musicals, lo que fa honor al mestre director senyor Domingo.

Bona adquisició ha sigut la obtinguda ab los *Petits Dantè* ja que causan la admiració de la concurrencia y hasta ser considerats rivals dels célebres Bruet-Rieve.

Pera avuy s' anuncia la reproducció de *Le musee vivant* baix la direcció del nostre colaborador artístich lo reputat pintor senyor Gomez Soler que dats sos coneixements creyém lograrà que dit *Musee* sigui l' atracció dels *amateurs* del local.

UN CÓMICH RETIRAT.

© Biblioteca Nacional de España

Per sas moltas ocupacións, s' ha vist precisat lo reputat poeta senyor Ferrer y Codina á deixar la direcció de nostre setmanari, càrrech que ab verdader beneplácit del públich y Empresa del periódich ha vingut sostenint casi desde sa fundació, habentse encarregat pera sustituhirlo al distinjit literat y excel-lent jurisconsult don Conrat Roure.

———

Diuhen de Málaga que ha arrivat en aquella població un inglés enamorat d' una hermosa andalussa que conegué á l' Exposició de París y que ara recorra tota Espanya per trovarla.

Desde 'l moment que va coneixerla va seguirla per tot fins que la perdé de vista, y actualment, viatja sense descans, habent recorregut ja, Sevilla, Córdoba y Granada.

Aquest mestre 's veu que no li vé d' un duro.

Y aquell que te diners y poca feyna,.. sempre se 'n pensa alguna.

Encare que aquesta pensada en lo meu concepte es bastant difícil de realisar.

———

En un poble de la provincia de Salamanca uns quants joves de bon humor van fer, per capritxo, uns esquellots al rector.

Plé de ira 'l capellá per la tal broma, va sortir al carrer ab la escopeta y comensá á disparar tiros, ab tant bona puntería... que vá matar á un pobre vellet que en aquell moment passava y cap culpa hi tenía.

¿Y ara que li farán á n' aquet furibundo guerriller? ¡Rés

¡Quina mansuetut, quina humilitat, y quin modo de presentar l' altra galta com Jesús!

Avuy los ministres aquestos, hi entenen molt ab tota mena d' arma.

Com que sempre la menejan.

———

A Madrit s' ha descubert que un subjecte venía ampolletas á 100 pessetas d' un líquit qu' ell deya qu' era linfa auténtica del doctor Koch de Berlin, habent resultat falsificada.

Las circulars de aquest remey contra la tuberculossis estavan firmadas per lo doctor Huelvas y sembla que está barrejat en lo *negoci* algún altre metje molt conegut á Barcelona.

¿Lo doctor Audet?

Sembla impossible.... ¡Tant bon xicot!...

———

La mestra de Novelé (Valencia) se 'n ha anat del poble perque 'l local destinat á escola es casi un corral y perque ni te habitacións per viure.

Y 'l Gobern tant *campante*.

Si 's tractés de construir una plassa de toros ja sortirían diners.

L' instrucció pública.... ja es altra cosa.

———

Un dels sistemas anunciadors que més ha cridat la atenció del públich, es lo de las llistas de la Lotería de Madrit ab anuncis, impresas ab paper secant que publica á cada extracció y reparteix gratuitament lo «Centre de Publicitat Mercantil».

Verdaderament es un sistema que ha obtingut popularitat puig lo presentan ab molt gust y ab verdadera elegancia.

Dit Centre, presentará novas menas d' anuncis y no duptém que mereixerán gran aceptació.

———

A Lisboa han obligat á tancar tots los Clubs republicans.

La previsió sempre es bona.

O la por.

AHIR Y AVUY

Al primé any de ser casats
quan al vespre 'm retirava,
la mullé á mí m' esperava
per anar al llit plegats;
y com la passió era forta,
com ja s' ha de suposá,
ab lo llumet á la má
m' esperava ella á la porta.
Al segón any la passió
ja entrava en la decadéncia;
no tenía la paciencia
d' esperarme de plantó,
pro s' estava donant punts,
ó fent ganxet ó fent mitxa,
per poder tenir la ditxa
d' anar al llit tots dos junts.
Ara ja som al any tres,
y quan al vespre 'm retiro,
per més que al entrar jo miro
veig que no m' espera mes.
La trovo al llit; al seu puesto;
y per colmo está roncant,
y si 'm sent, m' está donant
la cara del *lado opuesto*.
Llavoras jo dich ¡renoy!
y com cambían las cosas,
ara espinas, ahir rosas
¡*lo que va de ayer á hoy*!

L. C. Callicó.

Repichs

¿Qué no podría la empresa del teatro de Catalunya (Eldorado) donar á la *claque* una llissó d' urbanitat y complert coneixement de son carrech?

Fem aquesta pregunta perque hem observat que ab son aplauso intemperant y provocatiu á lo públich que paga y qu' es verdader justicier al mérit de 'ls artistas y obras, donará lloch sovint á escenas tumultuosas y á conflictes.

Per mostra lo ocorregut la setmana última á la tiple senyoreta Gonzalez y setmanas passadas á l' altra tiple que actuava senyora Rodriguez.

Que 's desenganyi aqueixa *il-lustrada claque*: l' aplaudir inoportunament no realsa ni aquilata qualitats que no existeixen.

Litografía de Ribera y Estany

Redacció y Administració de La Tomasa

Sant Ramón, 5.—BARCELONA

© Biblioteca Nacional de España

¡PLANXA!

—Jovenet, no 'm toqui 'l peu
perque es cosa molt mal feta,
—Jo no la toco á vosté...
jo ho faig á la senyoreta!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Prima inversa mineral,
part del cos, *segona* es
y lo meu *Tot* veurás qu' es
una important capital.

M. EMULAP.

TRENCA - CAPS

¿Vol deu pessetas?

Formar ab aquestas lletras deguda-ment combinadas lo títol d' una pessa catalana.

PEP GALLEDA.

GEROGLIFICH

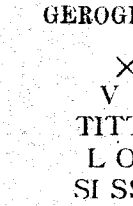

JOSEPH XIEM.

LOGOGRIFO NUMERICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0—Emperador romá.
6 2 6 2 0 2 3 3 9—Carrer de Barña.
9 2 8 8 7 3 3 8— » »
8 4 6 4 3 4 9— » »
6 3 9 0 4 8— » »
7 2 0 9 8— » »
6 7 0 9— » »
8 9 3— » »
0 7—Nota musical.
4—Xifra romana.
6— » »
3 9—Nota musical.
8 5 3—Carrer de Barña.
0 5 6 0— » »
6 4 0 7 8— » »
9 2 0 5 0 9— » »
7 3 4 8 7 5 8— » »
9 0 0 4 7 0 5 8—Plassa de »
6 9 3 3 9 0 4 9 8—Verb.

RAMIRO BALCELLS.

XARADA

Musical es ma *primera*,
ma *invers-segona* mineral,
consonant es ma *tercera*
y vocal es ma *darrera*
sent nom de dona la *Tota!*

M. ERRAS

ANÁGRAMA

En un *total* de l' armari
un *total* hi tinch guardat
que fa molts anys que va caurer
del pobre Mossen Bernat.

V. PADRÓS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada-pérdua.—*A-me-ri-ca-na.*
Acentígrafo.—*Roma-Romá.*
Anágrama.—*Caco-Coca.*
Geroglifich.—*Per unsas un Bisbe.*
Logogrifo numérich.—*Trompetas.*

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.		1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico	id.	2 „
Extranger	id.	2'50 „
Número corrent.		0'10 „
„ atrassat.		0'20 „

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.

© Biblioteca Nacional de España